

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ

27 червня 2024 р.

№ 4-рк

Міністерство розвитку громад,
територій та інфраструктури України

Про усунення причин виникнення
порушень законодавства про захист
економічної конкуренції та умов, що їм сприяють

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства від 19.06.2024 № 128-01/238-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Згідно зі статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» основним завданням Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, у частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
- (2) Під час здійснення контролю на регіональних ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення органи Комітету виявили низку проблемних питань, підґрунтям яких є їх нормативно-правова неврегульованість та неузгодженість окремих положень законодавства у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (3) Враховуючи, що суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у цій сфері, є суб'єктами природної монополії, такі обставини можуть створювати передумови для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, для зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на регіональних ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОВІДВЕДЕННЯ

- (4) Законодавство з питань функціонування регіональних ринків у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, у тому числі з питань видачі технічних умов, складається із:
- Закону України «Про житлово-комунальні послуги»;
 - Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»;
 - Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод»;
 - Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
 - Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05 липня 2019 року № 690 (зі змінами) (далі – Правила № 690);
 - Правил користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 року № 190, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2008 року за № 936/15627 (зі змінами) (далі – Правила № 190);
 - Правил технічної експлуатації систем водопостачання та водовідведення населених пунктів України, затверджених наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 05 липня 1995 року № 30, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 липня 1995 року за № 231/767 (зі змінами) (далі – Правила № 30).
- (5) Діяльність із централізованого водопостачання та централізованого водовідведення згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесена до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.
- (6) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору.
- (7) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» комунальні послуги – послуги, зокрема, з централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.
- (8) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг є, зокрема:
- послуг з централізованого водопостачання – суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання;
 - послуг з централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водовідведення.
- (9) Згідно із частиною першою статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, забезпечувати надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством.
- (10) Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» технічні умови – це комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення систем водопостачання та водовідведення, які мають відповідати його розрахунковим параметрам.
- (11) Частиною першою статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено, що технічні умови – це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які мають відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та електронних комунікацій.
- (12) Відповідно до частини другої статті 30 Закону України «Про регулювання

- містобудівної діяльності» фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно з поданою нею заявою.
- (13) Відповідно до абзацу п'ятого частини першої статті 23 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» підприємства питного водопостачання мають право видавати дозволи і технічні умови на підключення споживачів до систем централізованого питного водопостачання.
 - (14) Відповідно до частини першої статті 22 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» приєднання до систем централізованого водовідведення здійснюється відповідно до технічних умов, виданих підприємством централізованого водовідведення.
 - (15) Отже, законодавством передбачено як право, так і обов'язок виконавця послуг у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення видавати технічні умови.
 - (16) Відповідно до пункту 1 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» проектування та будівництво об'єктів здійснюється власниками або користувачами земельних ділянок у такому порядку, зокрема, отримання замовником або проектувальником вихідних даних.
 - (17) Згідно із частиною першою статті 29 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» основними складовими вихідних даних є, зокрема, технічні умови.
 - (18) Відповідно до пункту 12.5.9 глави 12.5 розділу 12 Правил № 30 для вирішення питання про приєднання до системи каналізаційної мережі замовник зобов'язаний до складання завдання на проектування одержати від виробника технічні умови на приєднання. Технічні умови видаються виробником згідно з Правилами № 190.
 - (19) Враховуючи зазначене, споживач (фізична або юридична особа), який має намір отримувати послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, зобов'язаний отримати технічні умови на приєднання об'єкта до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
 - (20) При цьому видача технічних умов на приєднання передбачає здійснення ряду заходів, зокрема, розробку, виготовлення, затвердження технічних умов.
 - (21) Без отримання технічних умов приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, забезпечення споживача послугами централізованого водопостачання та водовідведення є неможливим.
 - (22) Згідно із частиною третьою статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.
 - (23) Відповідно до частини шостої статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» склад, зміст, порядок надання технічних умов та порядок визначення вартості послуг з їх надання визначаються відповідними центральними органами виконавчої влади або державними колегіальними органами.
 - (24) Відповідно до пункту 19 Правил № 190 після закінчення робіт з підключення до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення складається акт щодо їх технічної готовності, який підписується замовником, представником виконавця послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення, іншими зацікавленими сторонами в установленому законодавством порядку та разом з виконавчою документацією передається виконавцю комунальної послуги на зберігання, а другий примірник акта - замовнику.
 - (25) Згідно із частинами першою та другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:

- надання житлово-комунальних послуг, зокрема, послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, здійснюється виключно на договірних засадах;
- договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.

3. ВИЯВЛЕНА ПРОБЛЕМАТИКА ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У СФЕРІ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОВІДВЕДЕННЯ

3.1. Розширення переліку документів, необхідних для видачі технічних умов, та відсутність механізму (порядку) розрахунку вартості технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення

- (26) Нормативно-правовим актом, що регулює питання видачі технічних умов на приєднання об'єкта до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, є Правила № 190.
- (27) Відповідно до пункту 2 розділу I Правил № 190 ці Правила є обов'язковими для всіх споживачів, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, та суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення та мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, і з якими суб'єктом господарювання укладено договір на отримання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, замовників послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.
- (28) Порядок приєднання об'єктів до систем централізованого водопостачання та водовідведення визначений розділом III Правил № 190, а саме:
 - пунктом 1 передбачено, що приєднання до систем централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення здійснюється відповідно до технічних умов, виданих виконавцем послуги з централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та розробленого і затвердженого в установленому порядку проекту на приєднання;
 - відповідно до пункту 2 для забезпечення водопостачанням та водовідведенням будівельних майданчиків (на час будівництва об'єкта) видаються технічні умови на тимчасове підключення та укладаються тимчасові угоди з водопостачання та водовідведення за тимчасовою схемою на період будівництва;
 - відповідно до пункту 6 за наявності технічної можливості для приєднання об'єкта споживача до систем централізованого питного водопостачання та/або централізованого водовідведення, виконавець послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення видає технічні умови згідно з поданою заявою протягом десяти робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви;
 - відповідно до пункту 8 строк дії технічних умов складає три роки з дня їх надання у разі неприєднання об'єкта до систем централізованого питного водопостачання та/або централізованого водовідведення.
- (29) Правила № 190 містять перелік документів, необхідних для одержання технічних умов, склад технічних умов, терміни видачі.
- (30) Зокрема, відповідно до пункту 3 розділу III Правил № 190 для одержання технічних

умов споживач подає виконавцю послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення такі документи:

заяву;

опитувальний лист;

ситуаційний план з визначенням місця розташування земельної ділянки на відповідній території – в масштабі 1:500 із зазначенням підземних інженерних комунікацій (при необхідності);

копії документів, які підтверджують право власності або користування земельною ділянкою;

виполювання з містобудівної документації зі схемою прив'язки до систем водопостачання та водовідведення, яка пропонується;

копію дозволу на спеціальне водокористування та копію спеціального дозволу на користування надрами (у разі наявності обов'язку щодо їх отримання);

розрахунок витрат водоспоживання і водовідведення об'єкта згідно з діючими нормами, завіреним підписами керівника проектної організації та замовника;

у разі наміру замовника приєднатися до водопровідної мережі та/або мережі водовідведення, які не належать виконавцю послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення, додатково надається погодження (згода) власника цих мереж.

- (31) Тобто Правила № 190 передбачають вичерпний перелік документів для одержання технічних умов.
- (32) Водночас у межах здійсненого органами Комітету контролю виконавців послуг з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення встановлено, що виконавці послуг з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення не дотримуються вимог Правил № 190 щодо встановленого переліку документів, необхідних для отримання технічних умов, а вимагають на власний розсуд перелік документів, зокрема, залежно від категорії споживачів (для фізичних осіб, юридичних осіб), залежно від об'єкта приєднання (для нового будівництва, наявних об'єктів у разі збільшення лімітів споживання, тимчасового підключення) тощо.
- (33) Так, для прикладу:
- ПрАТ «АК «Київводоканал» вимагає, зокрема, подання простого та складного опитувального листа установленої форми, копію чинного договору на надання послуг з водопостачання та приймання стічних вод (в разі наявності), копію виданих раніше технічних умов на водопостачання та/або каналізування (у разі коригування або продовження терміну чинності технічних умов);
 - комунальне підприємство «Черкасиводоканал» (далі – КП «Черкасиводоканал») вимагає від юридичних та фізичних осіб-підприємців, зокрема, рішення виконавчого комітету міської ради про затвердження містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки;
 - комунальне підприємство «Чернігівводоканал» (далі – КП «Чернігівводоканал») вимагає безвідкличний дозвіл власника водопровідних та/або каналізаційних мереж (нотаріально завіреним) у разі, якщо приєднання об'єкта замовника відбувається до мереж, які не перебувають на балансі КП «Чернігівводоканал».
- Більш докладно інформацію наведено в додатку 1 до рекомендацій.
- (34) Отже, виконавці послуг з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення формують вимоги до переліку документів, необхідних для отримання технічних умов залежно від категорії споживачів та об'єкта приєднання, водночас Правила № 190 не передбачають таких критеріїв.
- (35) Також органи Комітету під час проведеного контролю виявили, що виконавці послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення встановлюють вартість видачі технічних умов залежно від категорій споживачів та складності об'єкта підключення.

- (36) Згідно з пунктом 7 розділу III Правил № 190 собівартість послуг з підготовки технічних умов на приєднання до систем централізованого питного водопостачання та/або централізованого водовідведення визначається на підставі обґрунтованих трудовитрат, вартості одного людино-дня виходячи зі складності об'єкта підключення та категорії споживача.
- (37) Інших положень щодо вартості технічних умов на приєднання Правилами № 190 та іншими нормативно-правовими актами у сфері централізованого водопостачання / централізованого водовідведення не передбачено.
- (38) Разом із тим, для прикладу, Рівненське обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Рівнеоблводоканал» (далі – РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал») встановило вартість технічних умов залежно від потреби у воді від 1 000 грн до 43 000 грн.
- (39) Встановлення такої вартості технічних умов можливе у зв'язку з відсутністю механізму (порядку) розрахунку вартості технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (40) Отже, за певних умов дії виконавців послуг з централізованого водопостачання / централізованого водовідведення як з висування вимог до документів, необхідних для видачі технічних умов, так і при встановленні вартості технічних умов можуть містити ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (41) Вказане можливе у зв'язку з тим, що в Правилах № 190 не врахована наявність різних категорій споживачів, різна складність об'єктів підключення та не передбачено механізму (порядку) розрахунку вартості технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з урахуванням таких критеріїв.

3.2. Щодо терміну дії технічних умов

- (42) Відповідно до абзацу першого частини сьомої статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» технічні умови є чинними до завершення будівництва об'єкта незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови. Зміни до технічних умов можуть вноситися тільки за згодою замовника.
- (43) Відповідно до пункту 9 розділу III Правил № 190 технічні умови повинні включати, зокрема, термін дії технічних умов.
- (44) Разом із тим відповідно до:
- пункту 8 Правил строк дії технічних умов складає три роки з дня їх надання у разі неприєднання об'єкта до систем централізованого питного водопостачання та/або централізованого водовідведення;
 - пункту 2 розділу VIII Правил № 190 технічні умови на користування тимчасовою водопровідною мережею споживача є чинними до завершення будівництва об'єкта. Період тимчасового водопостачання узгоджується з виконавцем послуги з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення при укладенні відповідного договору;
 - затвердженій формі Технічних умов (додатка 2 до Правил № 190) передбачено, що технічні умови є чинними до завершення будівництва об'єкта відповідно до частини сьомої статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».
- (45) Отже, Правила № 190 та форма технічних умов містять різні строки дії технічних умов, у той час як у Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено, що технічні умови є чинними до завершення будівництва.
- (46) Під час проведеного органами Комітету контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції встановлено, що окремі суб'єкти господарювання, встановлювали обмежений строк дії технічних умов:

- комунальне підприємство «Міськводоканал» (далі – КП «Міськводоканал»), комунальне підприємство «Водоканал-сервіс» (далі – КП «Водоканал-сервіс»), комунальне підприємство «Сокиряни-благоустрій» (далі – КП «Сокиряни-благоустрій»), комунальне підприємство «Городоккомунсервіс» (далі – КП «Городоккомунсервіс») – строком на один рік;
- комунальне підприємство «Липовецьводоканал» (далі – КП «Липовецьводоканал») та КП «Водоканал» Мереш'янської міської ради, комунальне підприємство «Міськтепловоденергія» (далі – КП «Міськтепловоденергія») видавали технічні умови строком дії на 2 роки;
- комунальне підприємство «Чернівціводоканал» (далі – КП «Чернівціводоканал») видавали технічні умови строком дії на 3 роки.
- (47) За результатами розгляду відповідних справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Комітету прийняли рішення, якими дії вказаних вище суб'єктів господарювання визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом безпідставного обмеження споживачам строку дії технічних умов на приєднання до систем централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення.
- (48) Таке обмеження строку дії технічних умов на приєднання до мереж централізованого водопостачання та централізованого водовідведення може призводити до ущемлення інтересів споживачів. Адже споживачі, які з будь-яких причин не зможуть здійснити будівництво і приєднання об'єктів протягом визначених років, будуть змушені повторно звертатися до виконавця послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за отриманням нових технічних умов. Враховуючи, що для отримання технічних умов передбачена відповідна плата, це призведе до додаткових грошових витрат споживачів.
- (49) Дії зазначених вище суб'єктів господарювання, які полягають в обмеженні строку дії технічних умов на приєднання до систем централізованого водопостачання і централізованого водовідведення, були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і в разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.
- (50) Разом із тим встановлення в нормативно-правових актах у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення однакових строків дії технічних умов незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови, з урахуванням вимог статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», унеможливить встановлення виконавцями послуг з централізованого водопостачання/централізованого водовідведення обмежених строків дії технічних умов.

3.3. *Щодо відсутності типового (примірного) договору між виконавцями послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення*

- (51) Згідно із частиною другою статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» договір про надання послуг з питного водопостачання та/або водовідведення укладається безпосередньо між підприємством питного водопостачання або уповноваженою ним юридичною чи фізичною особою і споживачем, визначеним у частині першій цієї статті.
- (52) Відповідно до абзацу тридцять другого частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» споживач питної води - юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення питних фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

- (53) Відповідно до частини першої статті 20 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» істотними умовами договору про надання послуг з питного водопостачання та/або централізованого водовідведення є:
режим надання послуг; обсяги питного водопостачання за нормативами питного водопостачання;
порядок надання послуг з водовідведення; розмір та порядок оплати послуг централізованого водопостачання і водовідведення;
права та обов'язки сторін договору;
відповідальність сторін договору.
- (54) Згідно із частиною третьою статті 20 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» за згодою сторін договору про надання послуг з питного водопостачання та/або водовідведення в ньому можуть бути зазначені інші умови.
- (55) Відповідно до пункту 5 Правил № 690 послуги надаються споживачу згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про житлово-комунальні послуги» та вимогами цих Правил.
- (56) Відповідно до Правил № 690 затверджено типові договори, а саме:
- типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем);
- типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем);
- типовий договір з індивідуальним споживачем у будівлі, приміщення якої є самостійними об'єктами нерухомого майна, про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (57) При цьому відповідно до пункту 2 Правил № 690 умови цих Правил не поширюються на відносини між суб'єктом господарювання у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення та суб'єктом господарювання у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (ліцензіатом, що реалізує/придбаває питну воду з метою її подальшої реалізації споживачам та/або подає стічні води для централізованого водовідведення іншому ліцензіату).
- (58) Отже, наразі не передбачено типового або примірного договору між суб'єктами господарювання, які є виконавцями послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення.
- (59) Слід зазначити, що у спірних правовідносинах між комунальним підприємством «Дрогобичводоканал» та товариством з обмеженою відповідальністю «Трускавецький водоканал» (далі – ТОВ «Трускавецький водоканал») щодо договору між двома виконавцями послуг, остаточні висновки зроблено постановою Верховного Суду від 02 листопада 2021 року у справі № 914/170/20, якою постанову Західного апеляційного господарського суду від 15.04.2021 та рішення Господарського суду Львівської області від 09.12.2020 залишено без змін.
- (60) У розумінні Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ТОВ «Трускавецький водоканал» є виконавцем комунальних послуг, а не споживачем і, відповідно, до нього не може застосовуватися типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

- (61) Тобто основний виконавець послуг на власний розсуд встановлює вимоги до контрагентів, які також є виконавцями послуг з централізованого водопостачання/водовідведення.
- (62) Для прикладу, під час розгляду Південно-східним міжобласним територіальним відділенням Комітету справи № 54/15-22, розпочатої за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях комунального підприємства «Кривбасводоканал» (далі – КП «Кривбасводоканал»), встановлено, що між КП «Кривбасводоканал» та комунальним підприємством «Нивотрудівське» (далі – КП «Нивотрудівське»), яке також є виконавцем послуг з централізованого водопостачання, укладено договір про надання послуг, згідно з яким КП «Кривбасводоканал» має право без додаткового попередження припиняти та/або обмежувати надання послуг.
- (63) За результатами розгляду справи доведено, що такі дії КП «Кривбасводоканал» призвели до ущемлення прав КП «Нивотрудівське» та його споживачів, оскільки КП «Нивотрудівське» не мало технічної можливості надавати своїм споживачам послуги з централізованого водопостачання в повному обсязі, відтак отримувати в повному обсязі кошти за їх надання.
- (64) У свою чергу, споживачі КП «Нивотрудівське», зокрема мешканці смт Радушне, взагалі не мали можливості отримувати послуги, а інші споживачі були обмежені в своєму праві отримувати послуги водопостачання в повному обсязі.
- (65) Наявність монопольного становища надає КП «Кривбасводоканал» можливість встановлювати власний порядок взаємовідносин зі своїми контрагентами.
- (66) За результатами розгляду справи № 54/15-22 Південно-східне міжобласне територіальне відділення Комітету прийняло рішення від 16.05.2023 № 54/27-р/к, яким дії КП «Кривбасводоканал» визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем) шляхом обмеження надання послуг з централізованого водопостачання КП «Нивотрудівське», що призвело до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання та споживачів.
- (67) Під час розгляду Південно-західним міжобласним територіальним відділенням Комітету справи № 72/17-21, розпочатої за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях комунального підприємства «Тернопільводоканал» (далі – КП «Тернопільводоканал», Підприємство), встановлено, що Підприємство сформуло та застосувало до споживача (*комунального підприємства «Аква-сервіс»*), який є суб'єктом у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, тарифи на послуги з централізованого водовідведення значно вищі, ніж вони мали бути. Так, розрахований тариф у 2,2 разу більший, ніж той, що мав бути розрахований відповідно до чинного законодавства.
- (68) Такі дії КП «Тернопільводоканал» призвели до збільшення вартості відповідних послуг для споживачів, зокрема, населення селища Велика Березовиця, яке є споживачем комунального підприємства «Аква-сервіс».
- (69) За результатами розгляду справи № 72/17-21 Південно-західне міжобласне територіальне відділення Комітету прийняло рішення від 13.08.2021 № 72/39-р/к, яким дії Підприємства визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом застосування тарифу на послуги з централізованого водовідведення для споживача, який є суб'єктом господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення, без врахування вимог чинного законодавства.
- (70) Вказані дії суб'єктів господарювання можливі у зв'язку з відсутністю типового або примірного договору між суб'єктами господарювання, які є виконавцями послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, що призводить до ущемлення інтересів споживачів.

- (71) З огляду на зазначене наявність типового або примірного договору між суб'єктами господарювання, які є виконавцями послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, в якому б істотними умовами було передбачено зокрема, права та обов'язки сторін договору, вартість послуг та відповідальність сторін договору, унеможливила б порушення не лише законодавства у сфері водопостачання, але й законодавства про захист економічної конкуренції.

3.4. Щодо відсутності процедури відновлення надання послуг з централізованого водопостачання / централізованого водовідведення та методики розрахунку розміру плати за відновлення надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення

- (72) Відповідно до частини другої статті 23 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець послуги з централізованого водопостачання повинен забезпечити її постачання безперервно, з гарантованим рівнем безпеки та величини тиску.
- (73) Згідно із частиною четвертою статті 23 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуга з централізованого водопостачання надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водопостачання, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.
- (74) Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуга з централізованого водовідведення надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водовідведення, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.
- (75) Частиною четвертою статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що виконавець комунальної послуги (крім послуг з постачання та розподілу електричної енергії та природного газу) має право обмежити (припинити) надання відповідної комунальної послуги її споживачу незалежно від обраної моделі організації договірних відносин у разі непогашення в повному обсязі заборгованості за спожиті комунальні послуги протягом 30 днів з дня отримання споживачем попередження від виконавця. Таке попередження надсилається споживачу не раніше наступного робочого дня після спливу граничного строку оплати комунальної послуги, визначеного законодавством та/або договором про надання відповідної комунальної послуги.
- (76) Обмеження (припинення) надання відповідної комунальної послуги здійснюється виконавцем у присутності представника особи, яка здійснює технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку, що забезпечують надання відповідної комунальної послуги, а також управителя або посадової особи чи працівника об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, якщо управління багатоквартирним будинком здійснюється, відповідно, управителем або об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку. Неприбуття зазначених осіб, які заздалегідь були попереджені виконавцем про день та час здійснення обмеження (припинення) надання комунальної послуги, не є перешкодою для здійснення виконавцем обмеження (припинення) надання комунальної послуги споживачу.
- (77) Відповідно до пункту 37 Правил № 690 розрахунковим періодом для оплати обсягу спожитих послуг є календарний місяць. Оплата послуг здійснюється не пізніше останнього дня місяця, що настає за розрахунковим періодом (граничний строк внесення плати за спожиті послуги), якщо інший порядок та строки не визначені договором. За бажанням споживача оплата послуг може здійснюватися шляхом внесення авансових платежів.

- (78) Відповідно до пункту 52 Правил № 690 обмеження (припинення) надання послуг здійснюється виконавцем відповідно до частини четвертої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги». Обмеження (припинення) надання послуг не є підставою для розірвання договору.
- (79) Згідно зі статтею 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та пунктом 53 Правил № 690 постачання (надання) комунальної послуги відновлюється в повному обсязі протягом наступного дня з дати повного погашення заборгованості за фактично спожиті послуги чи з дати укладення угоди про реструктуризацію заборгованості.
- (80) Разом із тим чинне законодавство не передбачає процедури відновлення надання послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення та примірні форми заявки на відновлення, угоди про реструктуризацію заборгованості, акта про відновлення послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення тощо.
- (81) Відповідно до пункту 54 Правил № 690 витрати виконавця, пов'язані з відновленням надання послуг споживачу (крім планової перерви надання послуг або перерви на ліквідацію наслідків аварії, що сталися не з вини споживача), підлягають відшкодуванню за рахунок споживача відповідно до кошторису витрат на відновлення надання послуг, складеного виконавцем.
- (82) При цьому чинним законодавством у сфері централізованого водопостачання/центрального водовідведення не визначено методики розрахунку розміру плати за відновлення надання послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення.
- (83) Порухнене питання не врегульовано й у типових договорах, які затверджені Правилами № 690.
- (84) В межах здійсненого органами Комітету контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на регіональних ринках у сфері водопостачання та водовідведення, виявлено, що вартість відновлення відповідних послуг коливається від 700 грн до 4 тис. грн. Це може свідчити про встановлення виконавцями послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення необґрунтованої плати за відновлення таких послуг.
- (85) Встановлення такої вартості послуг можливе у зв'язку з відсутністю процедури відновлення послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення та методики розрахунку розміру плати за відновлення надання цих послуг.
- (86) Отже, наявність процедури відновлення послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення та методики розрахунку розміру плати за відновлення надання послуг з централізованого водопостачання/центрального водовідведення унеможливить встановлення необґрунтованої вартості відновлення відповідних послуг.

4. ОРГАН ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ЯКОМУ НАДАЮТЬСЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- (87) Відповідно до статті 6 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» державна політика у сфері водопостачання та водовідведення базується на принципах, зокрема:
- державного управління і регулювання відносин у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення;
- додержання єдиних правил і норм усіма суб'єктами відносин у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення.

- (88) Згідно зі статтею 7 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення шляхом:
державної підтримки, регулювання та нагляду у сфері питного водопостачання і водовідведення відповідно до цього Закону;
здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення.
- (89) Статтею 11 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» встановлено, що до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, належить, зокрема, забезпечення формування єдиної технічної, соціально-економічної політики у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення.
- (90) Відповідно до статті 10 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» до повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства, у сфері водовідведення належать, зокрема,
затвердження порядку розроблення та затвердження технічних умов на приєднання до систем централізованого водовідведення;
затвердження правил користування системами централізованого водовідведення;
затвердження правил технічної експлуатації систем централізованого водовідведення.
- (91) Відповідно до частини дев'ятої статті 29 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» порядок розроблення та затвердження технічних умов у сфері питної води та питного водопостачання встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.
- (92) Згідно з пунктом 1 Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 року № 460 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 року № 1400) (далі – Положення), Мінінфраструктури є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері житлово-комунального господарства.
- (93) Згідно з пунктом 4 Положення Мінінфраструктури, відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:
узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України;
затверджує порядки, стандарти, норми і правила у сфері житлово-комунального господарства.
- (94) Відповідно до «Плану відновлення України» передбачено відновлення та модернізацію інфраструктури регіонів, зокрема, у сфері централізованого водопостачання/водовідведення: будівництво нових мереж водопостачання, мереж водовідведення, очисних споруд водовідведення.
- (95) Отже, з метою прискорення виконання «Плану відновлення України» важливим кроком є врегулювання наявних неузгодженостей в нормативно-правових актах законодавства у сфері централізованого водопостачання й централізованого водовідведення та спрощення всіх процедур.

5. ПІДСТАВИ НАДАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (96) Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого

самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

- (97) Згідно із частиною п'ятою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти Комітету у здійсненні його повноважень у сфері підтримки й захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму та контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції.

Враховуючи викладене, з метою усунення причин виникнення порушень законодавства про захист економічної конкуренції та умов, що їм сприяють, керуючись пунктом 14 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України надає Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Врахувати в нормативно-правових актах у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення наявність різних категорій споживачів, різну складність об'єктів підключення та розробити механізм (порядок) розрахунку вартості технічних умов на приєднання, зокрема, залежно від складності об'єкта підключення, а також інших обставин, передбачених законодавством, у тому числі Правилами користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 року № 190, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2008 року за № 936/15627 (зі змінами).

2. Врегулювати на нормативно-правовому рівні питання строків дії технічних умов незалежно від зміни замовника або підприємства, установи та організації, які надали такі технічні умови, з урахуванням вимог статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

3. Розробити типовий або примірний договір між суб'єктами господарювання, які є виконавцями послуг із централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення, у якому істотними умовами передбачити, зокрема, права та обов'язки сторін договору, вартість послуг та відповідальність сторін договору.

4. Врегулювати процедуру відновлення надання послуг із централізованого водопостачання / централізованого водовідведення та розробити методику розрахунку розміру плати за відновлення надання послуг із централізованого водопостачання / централізованого водовідведення.

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у двомісячний строк із дня їх отримання.

Додаток
до рекомендацій Комітету

ПрАТ «АК «Київводоканал» (м. Київ)	
<p>Для отримання технічних умов для нового будівництва потрібно подати такі документи: Заява на отримання ТУ на водопостачання, підписана замовником з печаткою (за наявності) та вихідним номером і датою. Заява на отримання ТУ на каналізування, підписана замовником з печаткою (за наявності) та вихідним номером і датою. Простий опитувальний лист установленої форми на водопостачання та каналізування існуючого об'єкта, оформлений належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Розрахунок витрат водоспоживання та водовідведення згідно із чинними нормами, оформлений належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Схема розміщення об'єкта в М 1:2000 з прив'язками до вулиць міста. Копія документа, що підтверджує право власності (або користування) замовника на земельну ділянку, завірена підписом та печаткою (за наявності) замовника. Копія завдання на проектування (в разі встановлення черговості), оформленого належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Копія одного з правоустановчих документів (розпорядження КМДА, рішення Київради, містобудівні умови й обмеження забудови земельної ділянки, будівельний паспорт (за наявності)). Копії виданих раніше технічних умов на водопостачання та/або каналізування (у разі коригування або продовження терміну чинності технічних умов).</p>	<p>Для наявних об'єктів або об'єктів реконструкції потрібно подати такі документи: Заява на отримання ТУ на водопостачання, підписана замовником з печаткою (за наявності) та вихідним номером і датою Заява на отримання ТУ на каналізування, підписана замовником з печаткою (за наявності) та вихідним номером і датою. Довідка про фактичне водоспоживання та водовідведення. Складний опитувальний лист установленої форми на водопостачання та каналізування існуючого об'єкта, оформлений належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Розрахунок витрат водоспоживання та водовідведення згідно із чинними нормами, оформлений належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Схема розміщення об'єкта в М 1:2000 з прив'язками до вулиць міста. Копія документа, що підтверджує право власності (або користування) замовника на об'єкт, копія документа, що підтверджує право власності (або користування) замовника на земельну ділянку, завірені підписом та печаткою (за наявності) замовника. Акт обстеження мереж водопостачання та водовідведення об'єкта (в разі наявності). Копія чинного договору на надання послуг з водопостачання та приймання стічних вод (в разі наявності). Копія завдання на проектування (в разі встановлення черговості), оформленого належним чином (з підписами та печатками (за наявності) замовника та проектної організації). Копія одного з правоустановчих документів (розпорядження КМДА, рішення Київради, містобудівні умови й обмеження забудови земельної ділянки, будівельний паспорт (за наявності)). Копії виданих раніше технічних умов на водопостачання та/або каналізування (у разі коригування або продовження терміну чинності технічних умов).</p>
товариство з обмеженою відповідальністю «Інфокс» в особі філії «Інфоксводоканал» (м. Одеса)	
<p>Для фізичних осіб потрібно подати такі документи: Заява за встановленою формою. Документ, що засвідчує особу (копія).</p>	<p>Для юридичних осіб потрібно подати такі документи: Заява за встановленою формою або довільної форми на бланку юридичної особи.</p>

<p>Довідка про присвоєння ідентифікаційного коду (копія).</p> <p>Опитувальний лист а встановленою формою з необхідними додатками.</p> <p>Ситуаційний план (масштаб 1:2000).</p> <p>Геопідоснова (масштаб 1:500).</p> <p>Дозвіл власника водопровідних і/або каналізаційних мереж на приєднання до відомчих (абонентським) мереж (для випадків, коли приєднання відбувається до мереж, які не перебувають на балансі філії «Інфоксводоканал»).</p> <p>Правовстановлювальні документи на об'єкт (свідоцтво про право власності, державний акт на земельну ділянку і т. д.).</p> <p>технічний паспорт об'єкта (приміщення);</p> <p>письмова згода фізичних осіб на обробку, використання їх персональних даних.</p>	<p>Свідоцтво про реєстрацію підприємства.</p> <p>Свідоцтво платника податків.</p> <p>Виписка з реєстру платника податку.</p> <p>Довіреність на право подання юридичної особи/отримання запитуваного документа (копія документа, що посвідчує особу, копія Довідка про присвоєння ідентифікаційного коду).</p> <p>Опитувальний лист за встановленою формою з необхідними додатками.</p> <p>Нормативно-обґрунтований розрахунок на плановані обсяги водопостачання-водовідведення.</p> <p>Ситуаційний план (масштаб 1:2000).</p> <p>Геоподоснова (масштаб 1:500).</p> <p>Дозвіл власника водопровідних і/або каналізаційних мереж на приєднання до відомчих (абонентським) мереж (для випадків, коли приєднання відбувається до мереж, які не перебувають на балансі філії «Інфоксводоканал»).</p> <p>Правовстановлювальні документи на об'єкт (свідоцтво про право власності на нерухоме майно, державний акт на право власності на земельну ділянку/договір оренди земельної ділянки тощо).</p> <p>Технічний паспорт об'єкта (приміщення) або ескізний проект.</p>
<p>комунальне підприємство «Водоканал м. Ужгород» (м. Ужгород)</p>	
<p><i>Для будівництва індивідуальних житлових будинків замовник надає:</i></p> <p>Копію паспорта власника (перша сторінка та прописка).</p> <p>Копію ідентифікаційного коду власника.</p> <p>Заповнений у встановленому порядку інформаційний лист щодо потреби у воді та кількості стоків (бланк заповнюється при здаванні документів).</p> <p>Геодезичне знімання (М 1:500) з місцем прив'язки житлового будинку.</p> <p>Будівельний паспорт.</p> <p>Дозвіл забудовників (власників) водопровідно-каналізаційних мереж на приєднання (підключення), у випадку відсутності в місці прив'язки житлового будинку мереж ВК, які б належали КП «Водоканал м. Ужгорода».</p> <p>Копію державного акта на земельну ділянку.</p> <p>Заяву на ім'я директора КП «Водоканал м. Ужгорода».</p>	<p><i>Для будівництва об'єктів юридичними особами (ФОП, підприємствами, організаціями) замовник надає:</i></p> <p>Копію паспорта власника (перша сторінка та прописка) для ФОП.</p> <p>Копію ідентифікаційного коду власника.</p> <p>Заповнений у встановленому порядку інформаційний лист щодо потреби у воді та кількості стоків (розрахунок виконує проектна організація, що здійснює проектування об'єкта).</p> <p>Геодезичне знімання (М 1:500) з місцем прив'язки об'єкта забудови.</p> <p>Містобудівні умови та обмеження на об'єкт забудови (або копія рішення міської ради, або дозвіл на початок будівельних робіт).</p> <p>Дозвіл забудовників (власників) водопровідно-каналізаційних мереж на приєднання (підключення), у випадку відсутності в місці прив'язки об'єкта забудови мереж ВК, які б належали КП «Водоканал м. Ужгорода».</p> <p>Копію державного акта на земельну ділянку (або договір оренди).</p> <p>Поверхові плани (для багатоповерхових житлових будинків та адміністративних споруд, об'єктів громадського призначення).</p> <p>Заяву на ім'я директора КП «Водоканал м. Ужгорода».</p>

комунальне підприємство «Черкасиводоканал»	
<p>Для фізичних осіб-підприємців потрібно подати такі документи: План ділянки будівництва на геодезичній підоснові з нанесенням усіх підземних комунікацій (в масштабі 1:200). Рішення виконавчого комітету міської ради про затвердження містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки. Опитувальний лист про загальну добову потребу у воді питної якості та розрахунок максимального добового об'єму стічних вод (заповнює проєктна організація (завіряється печаткою цієї організації та печаткою фірми-замовника). Заява. Дозвіл співвласників земельної ділянки та житлового будинку (якщо вони є) на прокладку трубопроводу по землі загального користування (відповідно до Земельного кодексу України, ст. 89, п. 3). У разі підключення до приватних водопровідних чи каналізаційних мереж – дозвіл власника мереж.</p>	<p>Для жителів приватного сектора потрібно подати такі документи: Технічний паспорт будинку (видається ЧОБТІ). Державний акт на земельну ділянку (за наявності). Заява. Дозвіл співвласників земельної ділянки та житлового будинку (якщо вони є) на прокладку трубопроводу по землі загального користування (відповідно до Земельного кодексу України, ст. 89, п. 3); У разі підключення до приватних водопровідних чи каналізаційних мереж – дозвіл власника мереж.</p>
комунальне підприємство «Чернігівводоканал»	
<p>Для фізичних осіб потрібно подати такі документи: Письмова заява на виготовлення технічних умов (з найменуванням об'єкта, його адресою), підписана замовником або уповноваженою ним особою (з інформацією про згоду суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних). Опитувальний лист за формою, встановленою додатком 3 до Правил користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України № 190 від 27.06.2008), заповнений організацією або особою, яка має право розробляти проєкт. Копія паспорта замовника (перша, друга сторінки та реєстрація місця проживання), копія ідентифікаційного коду. Копія документа, що підтверджує право власності на нерухоме майно (будинок; земельну ділянку, на якій проводиться будівництво об'єкта або який має намір підключити до комунальних мереж). Копія технічного або будівельного паспорта на будинок. Безвідкличний дозвіл власника водопровідних та/або каналізаційних мереж (нотаріально завірених) у разі, якщо приєднання об'єкта замовника відбувається до мереж, які не перебувають на балансі КП «Чернігівводоканал»; Письмова згода співвласників земельної ділянки та житлового будинку (нотаріально завірена) у разі перебування земельної ділянки та/або об'єкта будівництва у спільній сумісній власності або часткової без виділення частки в натурі.</p>	<p>Для юридичних осіб потрібно подати такі документи: Заява на розробку та видачу ТУ на приєднання об'єкта за встановленою адресою, підписана замовником або уповноваженою ним особою. Опитувальний лист за формою, встановленою додатком 3 до Правил користування системами централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення в населених пунктах України № 190 від 27.06.2008), заповнений організацією або особою, яка має право розробляти проєкт. Копія свідоцтва про державну реєстрацію або копія Виписки з єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Копія містобудівних умов та обмежень для проєктування об'єктів будівництва та копія рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради про переведення приміщення до нежитлового фонду (для об'єктів нового будівництва та об'єктів, що підлягають реконструкції). Копія ситуаційного плану ділянки в масштабі 1:500 з нанесеними існуючими підземними інженерними комунікаціями на момент подачі документа (для окремо розташованих об'єктів). Для отримання звернутися до Управління архітектури та містобудування Чернігівської міської ради, що знаходиться за адресою: м. Чернігів, вул. Коцюбинського, 82. Копія документа, що підтверджує право власності (користування) на нерухоме майно та земельну ділянку.</p>

	<p>Копія технічного або будівельного паспорта на будівлю.</p> <p>Дозвіл власника мереж (нотаріально завірений) в разі, якщо приєднання об'єкта замовника до централізованих мереж водопостачання та/або водовідведення здійснюється через мережі, які не перебувають на балансі КП «Чернігівводоканал».</p>
Комунальне підприємство «Дніпроводоканал» Дніпровської міської ради (м. Дніпро)	
<p>Для отримання технічних умов на водопостачання та водовідведення наявного об'єкта потрібно подати:</p> <p>Документ, який підтверджує право власності на будівлі і споруди (копію технічного паспорта БТІ та реєстрації права власності).</p> <p>Для отримання технічних умов на підключення об'єкта до відомчих мереж водопостачання та водовідведення потрібно надати письмовий дозвіл власника нежитлової споруди та мереж, через які здійснюється водопостачання або скид стічних вод.</p> <p>Для отримання технічних умов на підключення об'єкта до мереж водопостачання та водовідведення житлового будинку потрібно надати письмовий дозвіл власника внутрішньобудинкових мереж (ЖЕК, КПЖРЕП, ЖБК, ОСМД або ін.) на підключення об'єкта до внутрішніх мереж житлового будинку.</p> <p>Якщо земельна ділянка розташована в зсувній зоні, для отримання технічних умов потрібно отримати висновки КП «Гідроспоруди», у яких буде зазначено умови проєктування мереж в зсувній зоні.</p>	
ЛМКП «Львівводоканал»	
<p>Для отримання технічних умов потрібно подати такі документи:</p> <p>Заяву.</p> <p>Ситуаційну схему.</p> <p>Топографічне знімання (М 1:500) з нанесенням усіх підземних комунікацій (за наявністю).</p> <p>Опитувальний лист з розрахунком – обґрунтуванням необхідної кількості води та стоків (розроблений проєктною організацією, яка має відповідний сертифікат).</p> <p>Копію документів, що підтверджують право власності або користування на земельну ділянку.</p> <p>Копію документів, що підтверджують право власності на житловий будинок або квартиру.</p> <p>Письмовий дозвіл власника мережі, завірений керівником ЛКП або нотаріально посвідчений (за потреби).</p> <p>Лист (погодження) від балансоутримувача будинку.</p> <p>Також для різних категорій споживачів подається розширений перелік документів:</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення наявних житлових будинків, квартир (без проведення реконструкції), розташованих у межах м. Львова.</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення індивідуальних житлових будинків (площа забудови яких - до 500 м²), розташованих у межах м. Львова (новобудов).</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення житлових будинків (площа забудови яких становить до 500 м²), нежитлових приміщень та споруд, розташованих у межах м. Львова (новобудов).</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення нежитлових приміщень (без проведення реконструкції), розташованих у межах м. Львова.</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення нежитлових приміщень (з проведенням реконструкції), розташованих у межах м. Львова.</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення (тимчасових споруд), розташованих у межах м. Львова.</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення існуючих житлових будинків (без проведення реконструкції), розташованих за межами м. Львова.</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення наявних житлових будинків (площа забудови яких становить більше 500 м²), нежитлових приміщень та споруд, розташованих за межами м. Львова (новобудов).</p> <p>Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення індивідуальних житлових будинків (площа забудови яких - до 300 м²), розташованих за межами м. Львова (новобудов).</p>	

Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення нежитлових приміщень (без проведення реконструкції), розташованих за межами м. Львова.

Для видачі технічних умов на водопостачання та водовідведення нежитлових приміщень (з проведенням реконструкції), розташованих за межами м. Львова.